

**Народно читалище „Нравственост 1904” село Куцина
община Полски Тръмбеш област Велико Търново**

**О Т Ч Е Т
за дейността на НЧ „Нравственост 1904” село Куцина
през 2023 година**

Народните читалища са живият извор на българския дух и култура през вековете. Там е запалена искрата и пламва огънят на Българското възраждане. Там е мястото, в което се поддържат живи българските традиции, бит и култура. Неслучайно българското читалище е вписано в Регистъра на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО като единствена по рода си уникална институция, която няма аналог в световните културни практики.

Уважаеми читалищни членове,

Уважаеми гости,

Народно читалище „Нравственост 1904” село Куцина е устойчива културна институция, която има мисията да работи за съхранение, развитие и обогатяване на културния живот в полза на обществото.

И до днес то не е изгубило своето призвание да бъде духовно огнище и храм на българщината. Затова смеем да твърдим, че читалището е не само наша потребност, то е нашето минало, настояще и бъдеще.

Организационна дейност

Органите на управление на читалището са Общо събрание, настоятелство и проверителна комисия.

Читалището е ръководено от пет членно настоятелство с председател Николина Кръстева.

В своята дейност читалищното настоятелство се ръководи от нормативните документи: Закон за народните читалища, Устава на читалището, Закон за обществените библиотеки, Наредба за опазване на библиотечните фондове, Закон за счетоводството, както и от решенията на Общото събрание.

На 24 март 2023 година беше проведено редовно общо годишно отчетно събрание.

Дейността на настоятелството беше организирана в изпълнение на план-програма за развитие на читалищната дейност, разработена въз основа на чл.26а, ал.2 от Закона за народните читалища, Културния календар на читалището и Културния календар на община Полски Тръмбеш. Проведени са четири заседания на които са обсъждани въпроси касаещи библиотечна, читалищна, финансово-стопанска, художествено-творческа дейност и други.

През 2023 година действителните членовете на читалището са 58.

Читалището е член на Съюза на народните читалища, на Общинския съюз на народните читалища Полски Тръмбеш, на Сдружение „Местна инициативна група Павликени – Полски Тръмбеш” и внася членски внос за това. От 2016 година читалището е вписано в публичния регистър на народните читалища към Министерството на културата под № 1368 на основание чл.10 ал.1 и 2 от Закона за народните читалища.

Читалищното настоятелство представя в срок отчети, справки, информационни карти за дейността на библиотеката и читалището, анкети и други до Община Полски Тръмбеш, Министерство на културата София, РЕКИЦ-Велико Търново, Териториално бюро при Национален статистически институт Велико Търново, Териториално бюро при Национална агенция по приходите Велико Търново, Агенция по вписванията Велико Търново, Регионална библиотека „Петко Рачев Славейков” Велико Търново, Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението” Полски Тръмбеш, Фондация „Глобални библиотеки - България” София, ДАНС и други институции.

Библиотечна дейност

Основната и най-традиционна дейност на читалището от създаването му и до днес е наличието и поддържането на общодостъпна библиотека и насърчаване на четенето. Дейността на библиотеката е подчинена на читателските интереси и търсене. Изготвят се библиографски справки, предоставя се краеведска информация, копиране на документи и други по искане на читатели.

През 2023 година читалищната библиотека кандидатства и беше одобрена по проект „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ към Министерството на културата на стойност 1184,92 лева за 81 броя книги от 29 издателства. Библиотеката обновява и обогатява фонда с издания на съвременна художествена литература от български и чужди автори, детска литература и издания в отраслите на познанието. През отчетния период са набавени 193 тома библиотечни документи, от които 177 тома са закупени със средства по спечелени проекти от Министерството на културата, 5 тома са дарение от Издателска къща „Хермес“ град Пловдив, 7 тома са дарение от община Полски Тръмбеш, и 4 тома от дарител - физическо лице. В края на годината библиотечния фонд наброява 10 635 тома библиотечни документи и може да задоволи читателското търсене. Читателите са 43, от които 7 са до 14 години. Посещенията са 356, а заетите библиотечни документи са 906 броя. На разположение на читателите са 4 броя периодични издания, а именно: вестниците „Борба“ и „Янтра днес“ абонирани от община Полски Тръмбеш, вестник „Минаха години“ и списанието „Къща и градина“ от дарител. Читателите над 18 годишна възраст по-често посещаваха библиотеката в сравнение с учениците, на които интересът към книгите е изместен от съвременните и модерни технологии. Най-редовно библиотеката са посещавали читателите: Мария Стоянова, Иванка Димитрова, Илиян Пенев, Христина Дупалова, Цветанка Матеева, Виолета Тодорова, Николинка Давидова, Петър Христов и Кинка Косеркова.

Най-предпочитани и четени са чуждите автори: Даниел Стийл, Сандра Браун, Нора Робъртс, Изабел Брум, Джо Томас, Ана Хуанг, Никълъс Спаркс и Лусинда Райли. Читателите започнаха да проявяват интерес и към новата българска литература – разкази, исторически романи, биографични романи за български артисти и певци. Най-четени са авторите: Георги Тошев, Виктория Бешлийска, Людмила Филипова, Неда Антонова, Георги Господинов, Бойко Беленски и Захари Карабашлиев.

През 2023 година библиотеката продължи да осъществява своите дейности като част от „Глобални библиотеки – България” – предоставяне на компютри за потребление, безплатен интернет достъп и онлайн информация, но наличните компютри вече са за преисталиране.

На организирани срещи, разговори с читатели и чрез експониране на изложби и тематични витрини по повод бележити дати и събития се създават условия за пълноценно използване на библиотечния фонд:

- 175 години от рождението на Христо Ботев /витрина, разговор за живота, делото и творчеството му
- 145 години от рождението на Пейо Яворов /витрина и четене на стихове
- „Апостоле, поклон!” / витрина 150 години безсмъртие от обесването на Васил Левски
- „Българската мартеница-символ за здраве и сила” – изложба на мартеници
- Тематична витрина по повод Трети март
- Великденски кът
- 24 май / витрина
- Витрина по повод Денят на Христо Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България
- 125 години от рождението на Димитър Талев /витрина, разговор за живота и творчеството му
- Витрина по повод Денят на народните будители.
- Коледен кът

Библиотеката при НЧ „Нравственост 1904” село Куцина от 2016 година е вписана в публичния регистър на обществените библиотеки към Министерството на културата под № 536 на основание чл.10 ал.1 от Закона за обществените библиотеки.

Културно-просветна дейност

През изминалата 2023 година усилията на читалищното настоятелство за разнообразяване на културните мероприятия бяха съсредоточени върху традиционните доказали своята ефективност програми „Край огнището” за зимните празници, „Пролет край Янтра” за пролетните празници, майски дни на културата и лятна работа с деца.

Съвместно с Кметство и Клуб на пенсионера „Люляка” село Куцина бяха организирани и отпразнувани:

На 20 януари отпразнувахме Денят на родилната помощ или казано накратко Бабинден с кратка тематична беседа поднесена от Цонка Илиева. Спомени за празника от миналото, за родилния дом, споделиха и присъстващите. Отново изразихме уважение и почит със скромни подаръци към фелдшера Деян Златев и медицинската сестра Иванка Димитрова в знак на признателност за грижите, които полагат за хората в селото.

Следват:

На 14 февруари отпразнувахме деня на лозаря – Трифон Зарезан. По традиция беше извършено обредно зарязване на лозите пред кметството от Тихомир Маринов – кмет на селото, а след него обредно поливане на лозата извършиха Христо Тодоров-носител на титлата „Цар на виното – реколта 2019”, Илия Пенев и Йордан Тодоров, които благославяха за добра реколта, берекет и руйно вино. От отрязаните лозови пръчки беше свит венец за новия „Цар на виното – реколта 2022”. Празникът продължи с беседа, поздравителен адрес от кмета на селото, стихове за Трифон Зарезан и традиционния десети конкурс за „Най-добро домашно вино” и „Най-вкусно домашно мезе”. Компетентно жури дегостира и класира донесените вина и мезета в категориите по регламент.

На 28 февруари отпразнувахме българския празник Баба Марта и деня на самодееца – празник, толкова необходим днес за запазване на българския фолклор, бит и култура. Слово и поздравление поднесе Цонка Илиева. Всички самодейци бяха закичени с мартеници за здраве, дълголетие и късмет, изработени от сръчните ръце на работещите в читалището. С мартеници за здраве бяха закичени жители от селото и посетители в библиотеката.

На първи март Баба Марта посети детската градина в селото и закичи децата с мартенички. В ролята на Баба Марта се преобрази нашата самодейка Здравка Недева.

На трети март в деня на националния празник бяха поднесени цветя на паметната плоча на опълченеца Добри Цонев Иванов.

На осми март отпразнувахме международния ден на жената. Поздравление и стихотворението „Истинска жена” към всички присъстващи поднесе Цонка Илиева. Поздравителен адрес по повод празника от името на Тихомир Маринов - кмет на селото поднесе Здравка Недева.

На 20 април представители от кметство, читалище и клуб на пенсионера село Куцина посетиха Мария Кумбиева - бивша детска учителка, дългогодишен директор на детската градина, общественик, самодеец като и поднесоха поздравителен адрес, цвете и скромен подарък по повод нейната деветдесет годишнина.

На втори юни в деня на Ботев и загиналите за свободата и независимостта на България, поднесохме венци пред паметните плочи на хаджи Никола Стоянов по повод 195 години от рождението му и на загиналите във войните жители на село Куцина в знак на признателност.

На 24 юни Еньовден денят в който билките имат най-голяма лечебна сила по изгрев слънце, макар и в камерен състав, отново беше извършен обредния ритуал – бране на знайни и незнайни цъфнали в различни цветове билки, цветя и треви между които най-важно е еньовчето. Свитите еньовденски китки вързани с червен конец за здраве и торбичка с липов цвят с надпис „Липов цвят за чай. Напитката с лимон за здраве през всички сезони”, бяха подарени на самодейци, читатели и жители на село Куцина.

На 6 септември участвахме в общинския събор на плодородието „Златна есен 2023” гр. Полски Тръмбеш. За доброто представяне и масата ни да е привлекателна и красиво аранжирана с най-разнообразни плодове, зеленчуци, пчелен мед, баници, погачи, дребни сладки, сладкиши и какво ли още не, допринесоха и изказвам благодарност на: Михаил Михайлов, Йорданка Илиева, Марко Марков, Георги Георгиев, Тодор Тодоров, Пламен Георгиев, Марийка Маринова, Руска Димитрова, Галя Кръстева, Илия и Иванка Димитрови, Иванка Йорданова, Трушка Величкова, Милка Съйкова, Христина Дупалова, Снежанка Величкова, Валентина Йорданова, Маринка Енева, Катерина Великова, Здравка Недева и Цонка Илиева.

Изказвам благодарност и на шофьорите Тихомир Маринов и Йордан Йовчев, които безвъзмездно превозиха експонатите.

На осми септември с тържествена Света литургия, водосвет и курбан за здраве отслужени от отец Анатоли и отец Стефан, отпразнувахме празника на храм „Рождество Богородично“ село Куцина.

На девети септември от 19.30 часа на площада пред кметството слово по повод празника на село Куцина поднесе Тихомир Маринов – кмет на селото, а поздравителния адрес от община Полски Тръмбеш прочете Здравка Недева. Подарък за всички жители и гости беше празничният концерт на Ивелина Колева.

На 20 октомври отпразнувахме годишнини на юбиляри на възраст 70 и 80 години по повод Денят на възрастните хора. Поздравителни адреси и скромни подаръци получиха юбилярите от Христина Дупалова – председател на клуба на пенсионера.

На 20 октомври след три годишно прекъсване поради пандемията проведохме Шестия кулинарен конкурс „Никой не е по-голям от хляба“ в две категории. Беседа „Пътят на хляба“ поднесе Цонка Илиева. На отличените в конкурса председателят на журито Здравка Недева връчи дипломи и предметни награди.

На 21 ноември беше отпразнуван празникът на тиквата и проведен традиционния дванадесети кулинарен конкурс „Тиквени изкушения“ в две категории. На отличените в конкурса, председателят на журито Здравка Недева връчи дипломи и предметни награди.

На 21 ноември отпразнувахме денят на християнското семейство и християнската младеж. Кратко въведение за празника поднесе Цонка Илиева, след което започна ритуал по обновяване на брачните клетви на две семейства празнуващи брачно дълголетие: Руска и Димитър Димитрови, които празнуват 55 години семейно щастие – изумрудена сватба и Димитринка и Тодор Илиеви, които празнуват 50 години семейно щастие – златна сватба. Ритуалът проведе Здравка Недева. На празнуващите семейства г-н Емил Георгиев - кмет на село Куцина поднесе поздравителни адреси и скромни подаръци.

На 19 декември организирахме коледен празник. Беседа за Игнажден, Бъдни вечер, Коледа и Нова година както и прогнози за празниците според народните вярвания поднесе Цонка Илиева.

За всички присъстващи, работещите в читалището бяха подготвили пожелания за здраве и късмет, които Катерина Великова облечена като джуджето на Дядо Коледа поднесе.

Любителско художествено-творческа дейност

Връзката на читалището с обществото е една от формите на разпространение на културните ценности сред населението, а именно чрез художествената самодейност. Към читалището и клуба на пенсионера обединени и заедно развиват дейност следните групи:

Група за народни песни,

Вокална група „Пирин пее“

Група за стари градски песни „Люляка“

с художествен ръководител Здравка Недева и музикален съпровод в състав Радослав Иларионов – акордеон и Илия Стефанов – ударни. Работи и състав за художествено слово с ръководител Цонка Илиева. групата за народни песни и индивидуалните изпълнители започнаха през месец февруари, но отговорно и редовно провеждаха своите репетиции.

Изяви през 2023 година:

1. На 24 май с незабравим юбилеен концерт групата за народни песни отпразнува 75 години певческо изкуство. Салонът се изпълни с жители и гости на селото, както и с бивши хористки – дошли да станат съпричастни на изпълненията на групата.

2. На 3 юни участие на XXVI областен пенсионерски празник “Сребро в косите – младост в душите” в град Полски Тръмбеш.

3. На 1 юли участие на XVIII национален събор-надпяване „Авлига пее” село Обединение, където групата за народни песни получи диплом първа награда и медал.

4. На 19 август участие на VI „Празник на царицата” село Страхилово, където групата за народни песни получи диплом първа награда и медал. С индивидуално изпълнение се представи Здравка Недева, която получи диплом втора награда и медал.

5. На 6 септември участие на групата за народни песни на Общински празник на художествената самодейност „Да съхраним традициите” - посветен на Деня на Съединението и празника на град Полски Тръмбеш. Получихме грамота за участие и бутилка червено вино.

За отличното представяне на групата за народни песни изказвам благодарност на художествения ръководител Здравка Недева, на талантивите ни музиканти Илия Стефанов и Радослав Иларионов и не на последно място на самодейките, които отделят от свободното си време за да посещават репетициите и с осъществени изяви представят село Куцина.

За съжаление това са изявите ни през 2023 година. Читалището няма финансов ресурс за да осигури транспорт на групата за други изяви. Дано да дойдат по-добри финансови времена.

Финансово-стопанска дейност

Финансирането на читалището е регламентирано в Закона за народните читалища и Устава на читалището. Съгласно чл. 21 от Закона за народните читалища основен източник за формиране бюджета на читалището е държавната субсидия за една и половина бройка по утвърден стандарт от Министерството на културата. Читалището набира собствени приходи единствено от членски внос.

Финансирането със средства от бюджета на община Полски Тръмбеш за дейности във връзка с чл.26а от ЗНЧ се извършва съгласно Решение на Общински съвет, което за 2023 година е 985,00 лева.

От името на настоятелството, читалищните служители и самодейците изказвам благодарност на г-н Георги Чакъров - кмет на община Полски Тръмбеш и неговия екип за осигурения транспорт на певческата група за участия в село Обединение и в град Полски Тръмбеш, на г-жа Христинка Дупалова – председател на клуб на пенсионера „Люляка” село Куцина за финансовата подкрепа при организиране на културни мероприятия. Благодарим и на всички наши съграждани, които са съпричастни към работата ни, участват в изявите ни и ни подкрепят, защото читалището е храм, който съхранява паметта на времето, подхранва духа на настоящето и гледа към бъдещето.

Без да мислим, че сме направили всичко възможно и сме постигнали изключителни резултати, можем спокойно да кажем, че в обикновените делници и празници работихме за хората, и че за постигане на още по-добри резултати разчитаме на всички Вас.

22.03.2024г
с.Куцина

Председател НЧ:
/ Николина Кръстева/